

Стефанюк Антоніна Анатоліївна, студентка IV курсу спеціальність «Практична психологія»
Мелітопольського державного педагогічного університету ім. Б. Хмельницького
Каткова Тетяна Анатоліївна, старший викладач кафедри практичної психології Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ПСИХОФІЗИЧНИМИ ПОРУШЕННЯМИ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ СІЛЬСЬКІЙ ШКОЛІ

Окреслення державними законодавчими та нормативно-правовими документами пріоритетних цілей та завдань в галузі спеціальної освіти, переосмислення суспільством ставлення до дітей з психофізичними порушеннями, визнання їхніх прав на здобуття якісної освіти зумовлює необхідність визначення оптимальних умов навчання даної категорії дітей. При цьому удосконалення та реформа існуючих освітніх послуг в процесі переходу від сегрегативних форм навчання до інклюзивних (у відповідності до сучасних моделей виховання, інкультурації, соціалізації й самореалізації особистості) є обов'язковими як в умовах міста, так і в сільській місцевості.

Загальновідомо, що за останні роки в Україні спостерігається збільшення кількості дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, перетворення їх у дедалі більшу в кількісному співвідношенні соціальну групу. Так, за даними Департаменту медичної статистики МОЗ України їхня кількість складає біля 140 тис. (1,6% від загальної кількості дітей у країні), а за даними ПМПК – більше 1 млн. осіб (12,5%). З них не менше 10% (це більш ніж 300 тис.) дітей мешкають в сільській місцевості.

Варто підкреслити, що проблема навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами, які проживають у селі, в науковій психолого-педагогічній літературі висвітлена вкрай недостатньо. Також обмаль представлені у вітчизняній літературі якісні та кількісні дані щодо функціонування спеціальних загальноосвітніх шкіл інтернатного типу, які розташовані в сільській місцевості, та дані про умови навчання цих дітей разом з дітьми, що розвиваються нормально, в сільській загальноосвітній школі.

Дослідники відзначають, що більшість проживаючих в сільській місцевості дітей з психофізичними відхиленнями, навчається, як правило, в загальноосвітньому сільському середовищі. Це зумовлено низкою причин. Назвемо деякі з них, це:

- відсутність налагодженої інфраструктури психолого-педагогічної допомоги різним за нозологією категоріям дітей з психофізичними вадами дошкільного та шкільного віку;
- низький рівень самосвідомості й відповідальності батьків за освіту власної дитини;
- низький матеріальний стан родини;
- зменшення кількості дошкільних закладів;
- спрямування сільської громади на збереження контингенту сільської школи, навіть за рахунок збереження всіх категорій дітей в якості її учнів. [4]

Окрім того, як зазначає А. Колупаєва [2], значна частина батьків дітей з порушеннями психофізичного розвитку, вочевидь, не бажає, аби їхні діти перебували в цілодобових інтернатах, які почасти віддалені від місць проживання, а іноді, у окремих областях, і за їх відсутності.

Зрозуміло, що за таких умов навчання школярі з обмеженими можливостями здоров'я не отримують належного медико-психолого-педагогічного супроводу, залишаються проблемними питання їхньої соціалізації, адаптації, профорієнтації тощо. При цьому варто зазначити, що практичні педагогічні працівники сільської загальноосвітньої школи досить позитивно налаштовані щодо спільного навчання дітей з особливими освітніми потребами з дітьми з

типовим розвитком, хоча признають, що не мають належних знань для роботи з такими дітьми і не в змозі самостійно засвоїти корекційно-компенсаторні технології їхнього виховання.

Отже, розв'язання означених питань потребує запровадження чітко обґрунтованої та ефективної системи інклюзивного навчання дітей з вадами в сільській загальноосвітній школі з урахуванням особливостей соціально-культурного середовища села. Зусилля всіх учасників цієї цілісно структурованої, багаторівневої й багатоступінчастої соціально-освітньої системи мають бути скоординовані на реалізацію загальнопедагогічних, корекційно-розвиткових, профілактичних, оздоровчих, реабілітаційних, соціалізуючих завдань, і на досягнення результатів інтегрування й соціалізації дитини з психофізичними порушеннями.

Література:

1. Елен Р. Даніелс, Кей Стаффорд. Залучення дітей з особливими потребами до системи загальноосвітніх класів. – Львів: Тов-во «Надія», 2000. – 256 с.
2. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи. – К.: Саміт, 2009. – 320 с.
3. Концепція спеціальної освіти осіб з особливостями психофізичного розвитку в найближчі роки та на перспективу. – К., 2003. – 36 с.
4. Сільська школа: стан, проблеми та перспективи розвитку / За ред. О. Савченко. – К., 2000. – 183 с.
5. Синьов В.М. Українська корекційна психопедагогіка на сучасному етапі еволюції системи спеціальної освіти // Зб. наук. праць Кам'янець-Подільського державного університету: Серія соціально-педагогічна. Випуск VI. – Кам'янець-Подільський, 2006. – С.46-50.